

## Styrelsens berättelse över Västerbergslagens Ingeniörsklubbbs verksamhet under år 1949

Styrelsen får härmed avgiva följande berättelse över klubbens verksamhet under det gångna året.

### 1. Styrelse och funktionärer.

Styrelsen har under det gångna året utgjorts av:

Ordförande: Överingenjör S Dalhammar (1942)\*  
1:e v. ordf.: Direktör J Drakenberg (1948)  
2:e v. ordf.: Tekn dr U Lamm (1944)  
Sekreterare: Ingenjör H Gällström (1949)  
Skattmästare: Civilingenjör O Falknäs (1944)

med konsultativa ledamöterna:

Bergsingenjör R Alin (1945)  
Disponent B Wickbom (1946)  
Ingenjör S Ahrås (1946)

Klubbmästare har varit:

Ingenjör B Falknäs

samt biträdande klubbmästare:

Ingenjör H Bogg  
Civilingenjör N Carlborg

Revisorer ha varit:

Civilingenjör B Olsson  
Civilingenjör D Bergqvist

med suppleanterna:

Överingenjör G Wallerius  
Civilingenjör G Öhman

\*) Artalet anger det år vederbörande blev styrelsemedlem.

## 2. Förändringar inom styrelsen.

På skattmästareposten har fr.o.m. den 23 september civilingenjör B Sollergren ersatt civilingenjör O Falknäs och som klubbmästare har fr.o.m. den 27 april civilingenjör O Johansen ersatt ingenjör B Falknäs. Ombytena ha föranletts av förändringar inom vederbörandes arbetsområde.

## 3. Allmänt.

Klubbens verksamhet har huvudsakligen bestått i sammanträden med föredrag i tekniska ämnen med därpå följande samkväm.

Dessutom ha ett par diskussionsaftnar hållits.

## 4. Medlemmar.

Under år 1949 ha 51 nya medlemmar invalts i klubben. 41 medlemmar ha utträtt ur klubben i samband med flyttning från orten eller dyligt. Medlemsantalet har ökat med 10 och var vid årets slut 397. Årsavgiften kr 5: — har erlagts av 381 medlemmar.

Fullständig medlemsförteckning utgavs våren 1949.

## 5. Sammanträden.

Styrelsen har hållit 5 och klubben 7 protokollförda sammanträden. En studieresa har anordnats. Årsmöte hölls i maj och kunde för första gången på många år avhållas i Ludvika.

Regelmässig dag för sammanträdena har varit sista torsdagen i varje månad, med undantag för sommarmånaderna.

Sammanträdena ha varit följande:

Den 27 januari på Aseaskolan. Föredrag av professor Gustaf Ljunggren, Forsvarets Forskningsanstalt, över ämnet: "Kemiska och bakteriologiska vapen".

Föredragshållaren gav som inledning en orientering om utvecklingen av vapnen under andra världskriget, bl.a. beskrevs tillkomsten av radar och raketvapen samt atom-

bomben. Vidare omnämndes bombernas utveckling både i storlek och i spräng- och brandverkan samt redogjordes för olika kemiska drivmedel för raketvapen.

Forskningen och utvecklingen av atombomben, radioaktiva stridsgaser, bakterier m.m. i de olika länderna kommenterades och föredragshållaren nämnde att en intensiv utveckling för närvarande pågår speciellt i USA, England och Ryssland, vilket bevisas av de stora ekonomiska resurser, som ställas till förfogande för just forskning av nya vapen.

Som avslutning på föredraget angavs att troliga vapen i ett kommande krig bliva stridsgaser, radioaktiva ämnen och bakterier. Bakteriekriget kommer möjligen att tillbakahållas på grund av risken för att även de egna leden komma att drabbas av förintelse.

Ca 120 personer bevistade sammanträdet.

Den 24 februari på Aseaskolan. Föredrag av överingenjör Eric Wennerlund, Ludvikaverken, över ämnet: "Några intryck beträffande moderna produktionsmetoder i USA".

Föredragshållaren redogjorde inledningsvis för den amerikanska industriens höga standard och nämnde, att den amerikanska maskinparken är av synnerligen god kvalitet. I USA har det blivit populärt med elektronrörskontroll på bearbetningsmaskinerna, men priset för en dylik utrustning är mycket högt.

Vidare beskrevs intrycken från olika arbetsmetoder vid pressning, stansning, svetsning, sandblästring, monterning med mera.

För oss i Sverige gäller det att i tillämpliga delar försöka efterlikna de bästa amerikanska industrierna och att vi med alla medel böra koncentrera oss på att standardisera och förenkla processerna, i första hand med hjälp av enkla hjälpmedel och därnäst genom att anskaffa större och arbetsbesparande hjälpverktyg utifrån, sammanfattade föredragshållaren som avslutning.

Ca 150 personer bevistade sammanträdet.

Den 31 mars på Aseaskolan. Föredrag av professor Nils Magnusson, Kungl. Tekn. Högskolan, över ämnet: "Ludvikatraktens berggrund och malmer".

Som inledning gavs en översikt över jordens byggnad och därefter redogjordes om vulkaner och deras tillkomst. Ludvikatrakten är ju centrum för en tidigare, ovanligt livlig vulkantrakt och resultatet av detta äro de rika järnmalmsfyndigheterna, som här ha bildats genom eruption.

Föredragshållaren redogjorde därefter för de bergarter, som finnas i Ludvikatrakten och hur bergarterna uppträda samt gav uppgifter på de beräknade malmsfyndigheternas storlek vid olika malmfält i trakten.

Sammanträdet bevestades av ca 130 personer.

Den 24 april på Aseaskolan. Föredrag av tekn. dr Ivar Herlitz, Asea, Västerås, över ämnet: "Metoder att höja långa kraftledningars överföringsförmåga".

Större delen av den energimängd, som vattenkraften ger, alstras i Norrland, medan förbrukningen till största delen sker i mellersta och södra Sverige, nämda föredragshållaren och hängenom ställas stora krav på kraftledningarnas överföringsförmåga. Det gäller att höja överföringsförmågan hos kraftledningarna, om inte landet i framtiden skall bli genomkorsat av ett otal kraftledningar.

Vidare redogjordes för försöken med ökad spänning, som snart skall tillgripas för kraftöverföringen från Harsprånget samt beskrevs de stabiliseringsproblem, som uppstå och vilka metoder, som stå till förfogande för att erhålla en godtagbar stabilisering.

Ca 60 personer åhörde föredraget.

Den 21 maj, årsfest i Ludvika.

För första gången på många år kunde årsfesten avhållas i Ludvika genom att Asea välvilligt ställt 4:e våningen i sin nyuppförda kontorsbyggnad till förfogande.

Ordföranden, överingenjör S Dalhammar, kunde i sitt hälsningstal vid supén rikta sig till icke mindre än 170 medlemmar och damer.

Ingenjör Ragnar Eriksson lyckades i sitt tal till kvinnan med några välfunna verser frambära en hyllning till alla tiders kvinnor — från sten- till nylonåldern.

Kvällens hedersgäst, baron G A Klingspor, Stållbergsbolaget, tackade för maten och hyllade våren, Bergslagen och ingenjörerna.

Till kaffet kåserade direktör J Drakenberg om tillkomsten av Aseas nya kontor. Ehuru redogörelsen till åhörarnas förtjusning blev av bästa blandarstil och skenbart utan varje uns förnuft, upptäckte man efteråt, att man utöver de goda skratten fått flera intressanta tekniska data om den pampiga och i sitt slag enastående byggnaden.

Slutligen trädde dansen efter utmärkt musik tills långt in på natten, då det utmärkta dansgolvet ansågs vara lagom nedslitet.

Den 23 september, studiebesök vid Stora Kopparbergs Bergslags AB:s nya anläggningar i Blötberget.

Genom vänligt tillmötesgående hade klubbens medlemmar tillfälle att bese Bergslagens nya överjordsanläggningar, ehuru dessa ännu ej voro i drift. Studiebesöket leddes av platschefen, gruvingenjör H Enermalm och ciceroner. Rundvandringen i verket gav en inblick i den modermitet, som denna gruvanläggning kommer att förete vid drift.

Efter rundvandringen bjödos deltagarna på en utmärkt förtäring i Blötbergets Folkets Hus, varunder gruvingenjör Enermalm gav en intressant redogörelse över de nya anläggningarnas byggnad och utsträckning samt hur traktens malmbrytning avancerat ifrån mitten av 1500-talet fram till dags dato.

Ca 170 personer deltog i studiebesöket.

Den 28 oktober på Aseaskolan. Föredrag av tekn. lic. Hans Werthén, KTH, över ämnet: "Televisionen och dess framtidsmöjligheter".

Föredragshållaren klarlade hur televisionen utvecklats i utlandet och vad man kan vänta sig av den i framtiden. En stor nackdel för de mindre länder, som ännu ej infört television, är, att tre stormakter valt tre olika system. Man arbetar emellertid för att få en gemensam standard och vissa förhoppningar knyts härvid till den internationella radiokonferens, som planeras i Prag år 1951.

I Sverige studeras de tekniska och ekonomiska möjligheterna för television av en speciell nämnd. En sändare på 1 kW har byggts och ett antal fältstyrkemätningar och mottagningsprov har företagits runt Stockholm. Genom nämndens arbete avser man att följa den tekniska utvecklingen, som äger rum på televisionsområdet, så att man i god tid är förberedd för televisionens införande i större skala i Sverige, när en internationell standard slutligen fastställts.

Sammanträdet bevistades av ca 110 personer.

Den 24 november på Aseaskolan. Föredrag av civilingenjör Lennart Högel, Västerås, över ämnet: "Aseas nya ljusbågsugn" samt av överingenjör Aage Garde, Västerås, över ämnet: "Elektrisk reglering av vattenturbiner".

Ingenjör Högel nämnde i sitt föredrag om anledningen till att Asea tog upp ljusbågsugnen på sitt tillverkningsprogram samt gav en ingående beskrivning hur konstruktionen fram till dagens datum utvecklats. Vidare angavs data för olika levererade ugnar och även för ugnar, som äro under konstruktion, varvid framgick att underhandlingar om leverans av en 50 tons ljusbågsugn för närvarande pågår.

I anslutning till detta föredrag beskrev ingenjör Garde den automatiska elektroreglering, som användes för ljusbågsugnarna. Tack vare denna reglering har man uppnått

en mycket snabb elektrodreglering, som betydligt minskar strömvariationer i kraftnätet och kortslutningar vid smältningen.

Vid föredraget om elektrisk reglering av vattenturbiner redogjordes först för orsaken till att reglering av turbiner måste tillgripas. Härefter beskrivs med hjälp av skioteknikbilder det konstruktiva utförandet hos den av Asea tillverkade elektrohydrauliska regulatören.

Ca 60 personer bevistade sammanträdet.

Den 8 december i Aseas nya apparatverkstad. Lucia-samkväm samt föredrag av ingenjör Arne Broberg, Stockholm, över ämnet: "IMO-pumpen — en svensk uppfinnings användning i industrien".

Föredragshållaren redogjorde för IMO-konstruktionens tillkomst, varvid framkom att år 1931 började AB IMO-Industri sin verksamhet med ändamål att exploatera den av Carl Montelius gjorda uppfinningen av IMO-skruvarna, ett helt nytt maskinelement, användbart såsom pump, hydraulisk motor och vätskemätare.

I föredraget gavs exempel på olika användningsområden, där IMO-konstruktionen med fördel kunde användas.

Ca 140 medlemmar och inbjudna förmän hade mött upp till denna sammankomst, där kaffe med dopp och glögg inmundigades, under det att Lucia med tårnor gjorde sin entré.

## 6. Diskussionsaftnar.

Under året ha två diskussionsaftnar hållits, nämligen:

1. Den 11 mars på Aseaskolan.  
Ämne: "Barnuppfostran med eller utan ris".  
Inledare: Fil. kand. fru Birgitta Slotte.
2. Den 8 april på Aseaskolan.  
Ämne: "Organisations-Sverige på gott och ont".  
Inledare: Fru Naimi Granstedt,  
Ingenjör Arvid Rörvall.

### 7. Stadgeenliga val under året.

Som valnämnd har fungerat:

Civilingenjör B Ziefvert, Ludvika  
Disponent J Hedlund, Håksberg  
(Valda av styrelsen)

Civilingenjör A Kjelgaard, Morgårdshammar

Civilingenjör G Persson, Ludvika

Ingenjör G Bergqvist, Ludvika  
(Valda av klubben)

Vid novembersammanträdet 1949 valdes följande styrelse och funktionärer för år 1950:

#### Styrelse:

ordförande: Direktör J Drakenberg (1948)\* nyval  
1:e v. ordf.: Tekn. dr U Lamm (1944) " "  
2:e v. ordf.: Disponent B Wickbom (1946) " "  
sekreterare: Ingenjör H Gällström (1949) omval  
skattmäst.: Civilingenjör B Sollebergren (1949) "

#### Konsultativa ledamöter:

Bergsingenjör R Alin (1945) " "  
Ingenjör S Ahrås (1946) " "  
Överingenjör K G Wallin (1950) nyval

#### Klubbmästare:

Civilingenjör O Johansen

#### Bitr. klubbmästare:

Civilingenjör N Carlborg  
Ingenjör H Bogg

#### Revisorer:

Civilingenjör B Olsson  
Civilingenjör D Bergqvist

#### Revisorsuppleanter:

Överingenjör G Wallerius  
Civilingenjör G Öhman

Vid novembersammanträdet bestämdes även årsavgiften för år 1950 till kronor 5:—.

\*) Årtalet anger det år vederbörande blev styrelsemedlem.

### 8. Samarbete med andra tekniska föreningar.

Klubben har under året stått i korresponderande förbindelse med de flesta av Sveriges tekniska föreningar på så sätt, att kallelser, medlemsförteckningar etc. utväxlats.

### 9. Ekonomi.

Beträffande klubbens ekonomiska ställning hänvisas till särskild rapport från skattmästaren samt till revisionsberättelsen.

Ludvika den 31 december 1949

S Dalhammar J Drakenberg U Lamm  
H Gällström B Sollebergren R Alin  
B Wickbom S Ahrås